

SARDAR PATEL UNIVERSITY

S.Y.B.A. External Examination 2017

11th March, 2017, Saturday

2:00p.m. To 5:00p.m.

Additional English: AENG: 201

ADE: 200

MARKS: 100

NOTE: Attempt all questions.

Figures to the right indicate full marks.

Q-1 Explain the title of the story "The Gift of the Magi". (20)

OR

Q-1 Describe the characters of Della and Jim.

Q-2 Explain the plot-construction of the story "The Necklace" (20)

OR

Q-2 Draw the character-sketch of Mathilde.

Q-3 "Katherine Mansfield concentrates on natural womanly jealousy in the story "A Cup of Tea"- Explain the statement focusing on the character of Rosemary Fell. (20)

OR

Q-3 Explain the significance of the title of the story "A Cup of Tea".

Q-4 Explain the contrast between the characters of George and Tom which justifies the theme of the Story "The Ant and The Grasshopper". (20)

OR

Q-4 Write a detailed note on the plot-construction of the story "The Ant and The Grasshopper".

Q-5 Answer in detail on any two of the following: (20)

1. Explain the flat of Jim and Della
2. What lesson does the story "The Ant and The Grasshopper" give to the young people?
3. What does the End of "A cup of Tea" suggest?
4. The character of Mr. Loisel

%%%

[A-32] Seat No. _____

No. of printed page: 02

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S. Y. B. A. (EXTERNAL) EXAMINATION
Friday, 17th March, 2017
2.00 p.m. to 5.00 p.m.
ECO - 203 : Economics

કુલ ગુણ: ૧૦૦

Note : All questions carry equal marks.

Q.1 State the population Trends of Gujarat. (20)

OR

Q.1 Discuss in detail Animal husbandry of Gujarat.

Q.2 What is crop pattern? Discuss comparative analysis of crops between Gujarat and India. (20)

OR

Q.2 Explain in detail Kalpsar Project of Gujarat.

Q.3 What is Regional Economics? Explain the importance of Regional Economics. (20)

OR

Q.3 Describe in detail the present five year plan of Gujarat.

Q.4 Explain in detail New Industrial Policy of Gujarat. (20)

OR

Q.4 Discuss in detail the problem of pollution in Gujarat.

Q.5 Discuss the Development of Education and Health in the context of Social Services in Gujarat. (20)

OR

Q.5 Explain in detail the Development of Water and Energy in the Context of Social Services in Gujarat.

ગુજરાતી તરજૂમો

કુલ ગુણ : ૧૦૦

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

પ્ર.૧ ગુજરાતની વસ્તીના વલણો જણાવો. (૨૦)

અથવા

પ્ર.૧ ગુજરાતના પશુપાલન વ્યવસાય અંગે વિગતે ચર્ચા કરો.

પ્ર.૨ પાકની તરાહ એટલે શું? પાકની તરાહ અંગે ગુજરાત અને ભારતની તુલનાત્મક સરખામણી કરો. (૨૦)

અથવા

પ્ર.૨ ગુજરાતની કલ્પસર યોજનની વિગતે સમજ આપો.

પ્ર.૩ પ્રાદેશિક અર્થશાસ્ત્ર એટલે શું? પ્રાદેશિક અર્થશાસ્ત્રનું મહત્વ સમજાવો. (૨૦)

અથવા

પ્ર.૩ ગુજરાતની પંચવર્ષીય યોજના વિગતે વર્ણવો.

પ્ર.૪ ગુજરાતની નવી ઔદ્યોગિક નીતિ વિગતે સમજાવો. (૨૦)

અથવા

પ્ર.૪ ગુજરાતમાં પ્રદૂષણની સમસ્યાની વિગતે ચર્ચા કરો.

પ્ર.૫ ગુજરાતમાં સામાજિક સેવાઓના સંદર્ભમાં શિક્ષણ અને આરોગ્યના વિકાસની ચર્ચા કરો. (૨૦)

અથવા

પ્ર.૫ ગુજરાતમાં સામાજિક સેવાઓના સંદર્ભમાં પાણી અને વીજળીના વિકાસની વિગતે સમજ આપો.

SARDAR PATEL UNIVERSITY

S.Y.B.A. EXAMINATION (EXTERNAL)

External 2017

Tuesday, 21st April

02:00 P.M. TO 5:00 P.M.

ECONOMICS - 204

(AGRICULTURAL ECONOMICS – PAPER IV) Total Marks: 100

પ્ર. ૧ ભારતમાં હરિયાણી ક્રાંતિ વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. (20)
Write a detailed note on "Green Revolution" in India.

અથવા/OR

ખેતમજૂરોની સમસ્યાઓ વિગતવાર સમજાવો.

Explain in detail the problems of Agricultural Laborers.

પ્ર. ૨ ભારતીય ખેતીમાં W. T. O. (વિશ્વ વેપાર સંગઠન)ની અસરો વિગતે વર્ણવો. (20)
Describe in impact of W. T. O. (World Trade Organization) in Indian Agriculture.

અથવા/OR

ખેડાણ ઘટકના પ્રકારો જણાવી, ખેડાણ ઘટક નાના હોવાના કારણોની ચર્ચા કરો.

State the types of land holding and discuss the causes of the small land holding in India .

પ્ર. ૩ ભારતમાં ખેતઉત્પાદકતા વધારવાનાં પગલાંઓ સમજાવો. (20)
Explain the remedial measures to improve Agricultural Productivity in India.

અથવા/OR

ખેતપેદાશ બજારની જુદી જુદી પધ્ધતિઓ સમજાવો. ભારતમાં ખેતપેદાશ બજારની સમસ્યાઓ વર્ણવો.

Explain the various methods of Agricultural Marketing. Describe the defects of Agricultural Marketing in India.

પ્ર. ૪ ભારતમાં જમીન સુધારાના હેતુઓ જણાવી, જમીન સુધારાની નિષ્ફળતાના કારણો સમજાવો. (20)
State the objectives of land reforms in India and Explain the causes of failure of land reforms.

અથવા/OR

ખેતીના યાંત્રીકરણનો અર્થ સમજાવી, ભારતમાં ખેતયાંત્રીકરણની તરફેણ અને વિરુદ્ધની દલીલો વર્ણવો.

Explain the meaning of Agricultural Mechanization and explain the argument in favor and against of Agricultural Mechanization in India.

પ્ર. ૫ ખેતીમાં નીચી ઉત્પાદકતા હોવાના કારણો વર્ણવો. (20)
State the causes for the low Productivity in Agriculture.

અથવા/OR

ભારતમાં ખેતીનું મહત્વ સમજાવો.

Explain the importance of Agriculture in India

*****

— X —

(1)

(A-5)

No. of printed page: 2

SARDAR PATEL UNIVERSITY

S. Y. B. A. (Yearly) Examination (EXTERNAL)

Friday, 24th March, 2017

2.00 pm - 5.00 pm

ECO 205 – Paper – V Micro Economics

Total Marks: 100

Note: Figures to the right indicate marks.

Q.-1 Explain in detail the theory of Demand and determinates of Demand. (20)

OR

Q.-1 Explain the meaning of Indifference Curve, Describe in detail the characteristics of Indifference Curve.

Q.-2 Explain the meaning of Fixed cost and Variable cost, Average cost and Marginal cost with help of diagram and explain the relationship between Average cost and Marginal cost with the help of diagram. (20)

OR

Q.-2 Give the meaning of perfect Competition. Explain the equilibrium of short term firm under perfect Competition.

Q.-3 State the equilibrium of the firm under diminishing and increasing cost conditions under Monopoly. (20)

OR

Q.-3 Explain the meaning of Monopolistic Competition. Explain the equilibrium of short term Monopolistic Competition.

Q.-4 What is Selling Cost? Describe the effects of selling cost on demand curve. (20)

OR

Q.-4 State the Lovable fund theory of rate of Interest.

Q.-5 Write short note (Any Two). (20)

1. Theory of Rent of David Ricardo.
2. Consumer equilibrium with the help of Budget line and Indifference curve.
3. The Innovation theory of profit by Schumpeter.
4. Causes of Differential Wages.

①

(P.T.O.)

ગુજરાતી તરજૂમો

નોંધ : જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

કુલ ગુણ : ૧૦૦

- પ્રશ્ન-૧ માંગનો સિદ્ધાંત અને માંગને નકકી કરતાં પરિબળો વિગતે સમજાવો. (૨૦)
અથવા
- પ્રશ્ન-૧ તટસ્થ રેખાનો અર્થ આપી તટસ્થ રેખાનાં લક્ષણો વિગતે વર્ણવો.
- પ્રશ્ન-૨ સ્થિર ખર્ચ અને અસ્થિર ખર્ચ, સરેરાશ ખર્ચ અને સીમાંત ખર્ચનો અર્થ આકૃતિની મદદથી સમજાવો અને સરેરાશ ખર્ચ અને સીમાંત ખર્ચ વચ્ચેનો સંબંધ આકૃતિ દોરી સમજાવો. (૨૦)
અથવા
- પ્રશ્ન-૨ પૂર્ણ હરિફાઈનો અર્થ આપી પૂર્ણ હરિફાઈમાં પેઢીની ટૂંકાગાળાની સમતુલા સમજાવો.
- પ્રશ્ન-૩ ઈજારામાં ઘટતાં જતાં ખર્ચ અને વધતાં જતાં ખર્ચ પેઢીની સમતુલા જણાવો. (૨૦)
અથવા
- પ્રશ્ન-૩ ઈજારાયુક્ત હરિફાઈનો અર્થ આપી ઈજારાયુક્ત હરિફાઈ હેઠળ પેઢીની ટૂંકાગાળાની સમતુલા સમજાવો.
- પ્રશ્ન-૪ વેચાણ ખર્ચ એટલે શું ? વેચાણ ખર્ચની માંગના વક્ર પરની અસરોનું વર્ણન કરો. (૨૦)
અથવા
- પ્રશ્ન-૪ વ્યાજનાં દરનો ધિરાણક્ષમ ભંડોળનો સિદ્ધાંત જણાવો.
- પ્રશ્ન-૫ ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (૨૦)
૧) ડેવિડ રિકાર્ડોનો ભાડાનો સિદ્ધાંત.
૨) તકરેખા અને તટસ્થરેખા દ્વારા ગ્રાહકની સમતુલા.
૩) શૂમ્પીટરનો નફાનો નવપ્રવર્તનો સિદ્ધાંત.
૪) વેતન ભિન્નતાનાં કારણો.

— x —

(2)

(A-16) Seal No. _____

No. of printed pages : 02

SARDAR PATEL UNIVERSITY
SYBA (EXTERNAL) EXAMINATION
Thursday, 09th March 2017
2.00 pm to 05.00 pm
ENGLISH COMPULSORY [ENG200]

Total Marks 100

Note: 1. Clearly mention the option that you attempt.
2. Marks to the right indicate full marks.

- Q.1 a. Attempt a character sketch of Oliver Twist. 15
OR
b. Write Short notes on the following:
i. Sikes
ii. Ending of the novel 'Oliver Twist'.
- Q.2 Answer in brief any three of the following: 18
i. Why was Oliver sent away from the workhouse?
ii. Describe the manner of Sikes' death.
iii. What impression do you form of Bumble's character?
iv. Why did Rose refuse Harry's proposal?
v. What did Monks want Fagin to do?
vi. Describe the relationship between Nancy and Bill Sikes.
- Q.3 Answer in brief any three of the following: 18
i. What is the theme of "A Night of the Trojan War"?
ii. Who are Capys and Illus?
iii. Describe Natalia's first meeting with Lomov?
iv. What accounts for the absence of Jeanne and Juliette during Gaston's business with the American?
v. The play "The Will" is a comment on youth and old age. Discuss.
vi. Give Lomov's reasons for wanting to marry Natalia.
- Q.4 Write an essay on any **one** of the following: 10
i. Demonetization
ii. Indian Festivals
iii. My Ambition
iv. Global Warming
- Q. 5 Read the following passage and answer in brief the questions that follow: 15

Sardar Vallabhbhai Patel (31 October 1875 – 15 December 1950) was the first Deputy Prime Minister of India. He was an Indian barrister and statesman, a leader of the Indian National Congress and a founding father of the Republic of India who played a leading role in the country's struggle for independence and guided its integration into a united, independent nation. In India and elsewhere, he was often addressed as Sardar, which means Chief in Hindi, Urdu, and Persian. He was employed in successful practice as a lawyer. He subsequently organised peasants from Kheda, Borsad, and Bardoli in Gujarat in non-violent civil disobedience

①

[PTO]

0

against oppressive policies imposed by the British Raj, becoming one of the most influential leaders in Gujarat. He rose to the leadership of the Indian National Congress, in which capacity he organised the party for elections in 1934 and 1937 even as he continued to promote the Quit India Movement.

As the first Home Minister and Deputy Prime Minister of India, Patel organised relief efforts for refugees fleeing from Punjab and Delhi and worked to restore peace across the nation. He led the task of forging a united India, successfully integrating into the newly independent nation those British colonial provinces that had been "allocated" to India. Besides those provinces that had been under direct British rule, approximately 565 self-governing princely states had been released from British rule by the Indian Independence Act of 1947. Employing frank diplomacy with the expressed option to deploy military force, Patel persuaded almost every princely state to accede to India. His commitment to national integration in the newly independent country was total and uncompromising, earning him the title of "Iron Man of India". He is also affectionately remembered as the "Patron saint of India's civil servants" for having established the modern all-India services system. He is also called the Unifier of India.

Questions:

- i. Why was Sardar Patel called 'The Iron Man of India'?
- ii. What was Sardar Patel's role as the first home minister of India?
- iii. Which peasant movements did Sardar organise?
- iv. What is the meaning of 'Sardar'?
- v. Give a suitable title to the passage.

Q. 6 a. Fill in the blanks with appropriate modal auxiliaries. (Any Six)

12

- i. Ramesh _____ meet me tomorrow. (shall/will)
- ii. _____ God bless you. (may/should/can)
- iii. She has much money. She _____ save. (should/must/needn't)
- iv. There are very few clouds in the sky. It _____ rain. (may/might/shall)
- v. _____ you speak Gujarati? (may/can)
- vi. I _____ have helped him yesterday. (can/could)
- vii. You _____ take this medicine regularly. (should/must/can)
- viii. India is well prepared now. China _____ encroach upon our land again. (need not/ dare not)

b. Change the following sentences into passive voice. (any Four)

08

- i. He makes wonderful toys.
- ii. I am reading a novel .
- iii. They are constructing a big dam on the river.
- iv. Shakespeare wrote 'Hamlet'.
- v. Close the door.
- vi. You have completed your work.
- vii. She writes short stories.

c. Fill in the blanks with correct forms of the verbs given in the brackets. (Any two) 04

- i. I wish I _____ a billionaire. (am/was/were)
- ii. I wish I _____ him. (know/knew/known)
- iii. If you _____ a sailor where would you go first? (are/were)
- iv. What would happen if I _____ this button. (push/pushed)

— X —
②

(A-44) Seat No. _____

No. of printed pages: 01

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S.Y.B.A. (EXTERNAL) EXAMINATION

2017

Thursday, 16th March

2.00 pm to 5.00 pm

ENGLISH LITERATURE PAPER-III (ENG 203)

[Elizabethan Age to Neo-Classical Age]

Maximum Marks: 100

Note: Figures to the right indicate full marks.
Mention clearly the option you attempt.

- Q. 1 Write a detailed note on the various themes of *Romeo and Juliet*.
OR [17]
- Q. 1 Write notes on the following:
(1) The end of *Romeo and Juliet*
(2) Juliet
- Q. 2 Draw a character sketch of Satan.
OR [17]
- Q. 2 Write notes on the following:
(1) Epic Similes in *Paradise Lost*, Book I
(2) The end of *Paradise Lost*, Book I
- Q. 3 Comment on the character of Sir Roger on the basis of the essay
Sir Roger at Church.
OR [16]
- Q. 3 Critically appreciate the essay *The Meditations in Westminster Abbey*.
- Q. 4 "Romeo is impulsive and immature but his idealism and passion make him an extremely likable character." Explain and elaborate.
OR [17]
- Q. 4 Write notes on the following:
(1) Lord Capulet
(2) The Balcony Scene
- Q. 5 Evaluate *Paradise Lost* as a classical epic.
OR [17]
- Q. 5 Write notes on the following:
(1) Satan's speeches in *Paradise Lost*, Book I
(2) Beelzebub
- Q. 6 Write a detailed note on the members of the Spectator Club as described in the essay *The Spectator Club*.
OR [16]
- Q. 6 Discuss, in detail, the theme of the essay *Recollections of Childhood*.

*****

— X —

(1)

[A-22] Seat No. _____

No. of printed pages: 2

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S. Y. B. A. (EXTERNAL) EXAMINATION
2017
Monday, 20th March
2.00 p.m. to 5.00 p.m.
ENG-204 : English Literature : Paper - IV
(Pre-Romantic and Romantic Age)

Total Marks: 100

- Note:** (1) Mention clearly the option you attempt.
(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Evaluate Blake as a romantic poet on the basis of the poems studies by you. (17)

OR

Q.1 Critically examine the following poems
(1) "A Cradle Song"
(2) "Infant's Joy"

Q.2 Examine the appropriateness of the title "The Mill on the Floss" (17)

OR

Q.2 Write short notes on the following.
(1) The character-sketch of the Tom
(2) The opening of the novel

Q.3 Examine in detail the element of human and satire from the essay "A Bachelor's Complaint of the Behavior of Married People." (16)

OR

Q.3 Write short Notes on the following.
(1) The character-sketch of Evans in "The South Sea House"
(2) "Dream Children: A Reverie"

Q.4 Critically evaluate the poem "Chimney Sweeper" (16)

OR

Q.4 Appreciate the following poems.

- (1) "The Lamb"
- (2) "The School Boy"

Q.5 Sketch the character of Maggie as described in the novel "The Mill of the Floss". (17)

OR

Q.5 Write Short notes on the following.

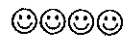
- (1) Philip
- (2) The end of the novel

Q.6 Write a detailed note on the essay "Modern Gallantry" (17)

OR

Q.6 Write short notes on the following.

- (1) The Title: "A Dissertation Upon Roasted Pig"
- (2) 'The Praise of Chimney Sweepers'.

[A-1] Seat No. _____

No. of printed page: 1

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S. Y. B.A. (EXTERNAL) EXAMINATION
2017

Friday, 24th March
2.00 p.m. to 5.00 p.m.

ENG-205 : Paper- V ENGLISH (Modern Age)

Total Marks: 100

Q.1 Write a detailed note on the symbolism in The Waste Land.

OR

Q.1 Write short Notes on the following : (16)

- (1) The opening of The Waste Land.
- (2) Biblical references in The Waste Land.

Q.2 Write a detailed note on man-woman relationship in Women in Love. (16)

OR

Q.2 Write short notes on the following :

- (1) Gudrun
- (2) Ursula

Q.3 Write a detailed note on the thematic concerns in Pygmalion (16)

OR

Q.3 Write short notes on the following :

- (1) The opening of Pygmalion
- (2) Prof. Higgins

Q.4 Consider Women in Love as a Psychological novel. (16)

OR

Q.4 Write short notes on the following.

- (1) Gerald
- (2) Symbolism in the novel

Q.5 Consider Pygmalion as a Problem Play. (16)

OR

Q.5 Write short notes on the following :

- (1) The Title : Pygmalion
- (2) The action in Pygmalion

Q.6 Write short notes on **any two** of the following : (20)

- (1) The Sources of the The Waste Land.
- (2) The Literary form of The Waste Land.
- (3) Rupert Birkin
- (4) The dialogues in Pygmalion

☺☺☺☺

[A-26] Seat No. _____

No. of printed pages : 1

SARDAR PATEL UNIVERSITY
T.Y. B.A. (External) Examination
Thursday, 16th March 2017
10.00 am - 1.00 pm
ENG-310 : English Literature Paper-X (Criticism)

Total Marks: 100

Note : (i) Figures to the right indicate full marks.
(ii) Mention clearly the option you attempt.

Q.1 Comment on **any two** of the following: (18)

- (i) "A piece of literature differs from a specialised treatise on astronomy."
- (ii) "All Higher knowledge is gained by comparison and rests on comparison".
- (iii) "Style is not coat of a writer, but his skin"
- (iv) "Impulses behind Literature".

Q.2 Answer **any two** of the following: (16)

- (i) The general nature of criticism
- (ii) Describe the personal qualification of a critic
- (iii) Problems of valuation of Literature
- (iv) Indicative Criticism

Q.3 "All good poets epics as well as lyrics compose their beautiful stanzas not by art but because they are inspired and Possessed" Elaborate. (17)

OR

Q.3 Write short notes on the following:
(i) "Poetry must be confined to hymns to Gods and Goddesses only."
(ii) Plato's objection to poetry.

Q.4 Explain Aristotle's theory of 'Katharsis'. (16)

OR

Q.4 Write short notes on the following:
(i) Three Unities (ii) Aristotle's view on 'imitation'

Q.5 Write a detailed note on Arnold's views on 'High Poetry' (16)

OR

Q.5 Write short notes on the following:
(i) Touch stone method (ii) Ruskin's views on 'Art'

Q.6 Discuss Coleridge's views on 'Esemplastic Imagination'. (17)

OR

Q.6 Write short notes on the following:
(i) Difference between fancy and Imagination
(ii) "Morality is a by product but not chief purpose of work of Art"

*****

[A-21] Seat No. _____

No. of printed pages: 02

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S. Y. B. A. (EXTERNAL) EXAMINATION
2017

Wednesday, 15th March
2.00 p.m. to 5.00 p.m.

GUJ-203 : Paper No - 3 : Gujarati Literature (Prin.& Sub.)

ટૂંકીવાર્તાનું સાહિત્ય સ્વરૂપ અને તેનો વિકાસ
(‘એ લોકો અને ટ્રિરેફની વાતો’ ભાગ-૧)

કુલ ગુણ: ૧૦૦.

નોંધ: દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા (૨૦) છે.

પ્ર.૧

(અ) નોંધ લખો. (ગમે તે એક)

(૧) નવલિકામાં વસ્તુસંકલન

(૨) નવલિકામાં વર્ણનકલા

(બ) પન્નાલાલ પટેલ અથવા જયંત ખત્રીનું નવલિકાક્ષેત્રે પ્રદાન જણાવો.

પ્ર.૨ ‘એ લોકો’ વાર્તાસંગ્રહની અભ્યાસનિયત વાર્તાઓને આધારે હિમાંશી શેલતની વાર્તાકાર તરીકેની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

અથવા

પ્ર.૨ ‘એ લોકો’ વાર્તાસંગ્રહની અભ્યાસનિયત વાર્તાઓમાંથી નારી જીવનની વેદના પ્રગટ કરતી વાર્તાઓની સમીક્ષા કરો.

પ્ર.૩ ‘ટ્રિરેફની વાતો’ ભાગ-૧ની અભ્યાસનિયત વાર્તાઓને આધારે રા.વિ.પાઠકની વાર્તાકલાનો પરિચય આપો.

અથવા

પ્ર.૩ ‘જક્ષણી’ વાર્તાનું મૂલ્યાંકન કરી, એમાં પ્રગટ થતા હાસ્ય કટાક્ષનું ચિત્રણ કરો.

પ્ર.૪ નીચેના વિશે નોંધ લખો.

(અ) 'કિંમત' વાર્તામાં મોહનાનું મનોજગત

અથવા

(અ) 'એ લોકો' વાર્તાના શીર્ષકની ચથાર્થતા

(બ) 'મુકુન્દરાય' વાર્તામાં મુકુન્દનું પાત્ર

અથવા

(બ) 'ખેમી' વાર્તામાં સામાજિક વાસ્તવ

પ્ર.૫ અભ્યાસનિયત કોઈપણ પુસ્તક રહી ન જાય એ રીતે ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ટૂંકા મુદ્દાસર જવાબ આપો.

(૧) 'લાલ પાણી' શીર્ષક દ્વારા લેખિકા શું સૂચવે છે ?

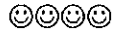
(૨) 'શાપ' વાર્તાનો ધ્વનિ શો છે ?

(૩) 'નખ આખ્યાનક' વાર્તામાં લેખિકાએ માનવીની કઈ વૃત્તિ પર કટાક્ષ કર્યો છે ?

(૪) 'એક પ્રશ્ન' વાર્તામાં કયો પ્રશ્ન ઉદ્ભવે છે ?

(૫) 'જમનાનું પૂર' વાર્તામાં નાયિકા કયા મનોરથો સેવે છે ?

(૬) 'સાચો સંવાદ' વાર્તામાં સંવાદ કેવી રીતે સાચો સાબિત થાય છે ?

(A-૨૪) Seat No: _____ SARDAR PATEL UNIVERSITY No of Printed Pages: 2

S.Y.B.A. (EXTERNAL) EXAMINATION

Saturday 18 March 2017

02:00 p.m. to 05:00 p.m.

GUJ 204 – Gujarati Lit. Paper IV

(કૃતિલક્ષી અભ્યાસ-(૧) 'સાપના ભારા' (૨) 'કલાપીનાં શ્રેષ્ઠ કાવ્યો')

નોંધ : દરેક પ્રશ્નના સરખા (૨૦) ગુણ છે.

કુલ ગુણ: ૧૦૦

પ્ર.૧. 'બારણે ટકોરા' આપણી પ્રાચીન આતિથ્ય ભાવનાને વ્યક્ત કરતું કૃષ્ણ એકાંકી છે - 'બારણે ટકોરા' એકાંકીને લક્ષમાં રાખી આ વિધાનની સાર્થકતા દર્શાવો. (૨૦)

અથવા

પ્ર.૧. "સાપના ભારા" એકાંકીસંગ્રહના અભ્યાસનિયત એકાંકીને આધારે એકાંકીકાર ઉમાશંકર જોશીની વિશેષતા અને મર્યાદા સ્પષ્ટ કરો.

પ્ર.૨. કલાપીની અભ્યાસનિયત ગઝલોને આધારે કલાપીનું ગઝલ કવિ તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. (૨૦)

અથવા

પ્ર.૨. નીચેના કાવ્યોનો આસ્વાદ કરો.

૧. કાશ્મીરનું સ્વપ્ન   ૨. નદીને સિંધુનું નિમન્ત્રણ

પ્ર.૩. ટૂંકનોંધ લખો. (અ માંથી એક અને બ માંથી એક) (૨૦)

(અ) 'પડઘા' એકાંકીના શીર્ષકની વ્યથાર્થતા

અથવા

(અ) 'દુર્ગા' એકાંકીમાં રહેલો સંઘર્ષ રજૂ કરો.

(બ) 'કલાપીનાં શ્રેષ્ઠ કાવ્યો' માં પ્રકૃતિચિત્રણ

અથવા

(બ) 'ભરત' ખંડકાવ્યમાં રજૂ થયેલો ભાવ

પ્ર.૪. ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ આપો. (૨૦)

૧. 'વિરાટ જનતા' માં ભણેશરીની હાલત કેવી થાય છે?

૨. 'સાપના ભારા' એકાંકીનું રહસ્ય જણાવો.

૩. 'ઊડણ ચરકલડી' એકાંકીમાં ચંદણીનો વિવાહ કોની સાથે નક્કી થાય છે? કેવી રીતે?

૪. 'કડલાં' એકાંકીમાં હેતીની કઈ મનોવ્યથા છે? શા માટે?

૫. 'સનમની શોધ' માં નાયક પોતાના જન્મનો કયો ઉદ્દેશ વ્યક્ત કરે છે?

૬. 'એક ઘા' કાવ્યમાં કવિએ કયાં કયાં પ્રતીકોનો ઉપયોગ કર્યો છે?

૭. 'ગ્રામ્ય માતા' ખંડકાવ્યમાં રાજા રસ પીતી વખતે શો વિચાર કરે છે? તેનું શું પરિણામ આવ્યું?

૮. 'ચાહીશ બેચને હું' કાવ્યમાં કવિ કયો ભાવ વ્યક્ત કરે છે?

(પાછળ)

(P.T.O.)

પ્ર.પ. ગમે તે ચાર પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો.

(૨૦)

૧. રાખશસ !... નંદરામ વેવાઈ ।
૨. 'તમે વહેલાં આવ્યાં હોત તો તમેય ભાઈ ન લાવત?
૩. 'ત્યારે, નામ કહું?' ગાજરની પિપૂડી ।
૪. 'ખેતરમાં પડયાં રહેશું । નથી જવું... નથી રે'વું નાતમાં ।
૫. 'દેખી બૂરાઈ ના ડરું હું, શી ફિકર છે પાપની ।
ઘોવા બૂરાઈને બધે ગંગા વહે છે આપની ।'
૬. "વ્હાલા । વ્હાલા । નવ કરીશ રે । કાંઈ મ્હારી દવા તું ।
"ઘા સ્હેનારું નવ સહી શકે દર્દ ત્હારી દવાનું ।"
૭. 'વ્હાલા સાથે નિરખતી હતી આજ જો એકલી તું,
બાબાં । ખુલ્લું હૃદય કરી જો, એ જ ઇચ્છયું હરિનું.'
૮. "ચારી ન છૂપે આપની, છાની મહોબત ના રહે ।
જાણી ગઈ આલમ બધી, તે ના જવા દેજો રહમ ।"

@@@

— X —

②

[A-2] Seat No. _____

No. of printed page: 1

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S. Y. B.A. (EXTERNAL) EXAMINATION
2017

Friday, 24th March
2.00 p.m. to 5.00 p.m.

GUJ-205 : Paper- V

Gujarati Literature (Prin.) (મધ્યકાલિન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ)

કુલ ગુણ: ૧૦૦

નોંધ: દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

- પ્ર.૧ મધ્યકાલિન ગુજરાતી સાહિત્યની વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓની વિગતે ચર્ચા કરો. (૨૦)
અથવા
- પ્ર.૧ મધ્યકાલિન ગુજરાતની રાજકીય, સામાજિક અને ધાર્મિક વિગતે ચર્ચા કરો.
- પ્ર.૨ નરસિંહ મહેતાનું જીવન જણાવી, તેના કવન વિશે વિગતે પરિચય આપો. (૨૦)
અથવા
- પ્ર.૨ પ્રેમાનંદની સાહિત્યસેવાનો વિગતે પરિચય આપો.
- પ્ર.૩ 'રાસ' સાહિત્ય સ્વરૂપનાં લક્ષણો જણાવી, તેની વિગતે ચર્ચા કરો. (૨૦)
અથવા
- પ્ર.૩ નીચેના વિશે નોંધ લખો.
(૧) કાન્હડદે પ્રબંધ (૨) મદનમોહન
- પ્ર.૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. (૨૦)
(૧) ભોજાના ચાલખા
(૨) ધીરાની કાફીઓ
(૩) પદ્યવાર્તાકાર શામળ
(૪) મધ્યકાલિન ગુજરાતી સાહિત્યમાં કબીરપંથી કવિઓનું પ્રદાન.
- પ્ર.૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ ચાર પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ આપો. (૨૦)
(૧) ગુજરાતી ભાષાના ઉદ્દગમ વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
(૨) આખ્યાનના પિતા તરીકે કોનું નામ પ્રસિદ્ધ છે ? શા માટે ?
(૩) નળ દમચંતીને વનમાં શા માટે ત્યજી દે છે ?
(૪) 'હરિનો મારગ છે શૂરાનો, નહિ કાચરનું કામ જોને !' - આ પંક્તિ કયા કવિની છે.
(૫) પદ્યવાર્તામાં સાહિત્ય સ્વરૂપનાં લક્ષણો ટૂંકમાં જણાવો.
(૬) 'નેમિનાથ ચતુષ્પદિકા', 'હંસાઉલી', 'સ્થૂલિભદ્ર ફાગુ', 'રસિકવલ્લભ' અને 'પૃથ્વીચંદ્રચરિત' ના કર્તાના નામ જણાવો.
(૭) દયારામની ચાર ગરબીઓ જણાવો.
(૮) લોક સાહિત્ય એટલે શું ? તેના પ્રકારો જણાવો.

[A-19] Seat No. _____

No. of printed page: 01

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S. Y. B. A. (EXTERNAL) EXAMINATION
2017

Saturday, 11th March

2.00 p.m. to 4.00 p.m.

GUJE : 200 - Gujarati Compulsory
ભાણસાઈના ઈવા (English Stream)

કુલ ગુણ: ૫૦.

- સૂચના :** (૧) અહેવાલ અને અરજીલેખનના પ્રશ્નમાં નામ-સરનામાં કલ્પિત લખવાં.
(૨) જમણી બાજુના આંકડા ગુણ દર્શાવે છે.

પ્ર.૧

- (અ) તમારી કોલેજમાં ઉજવાયેલ વાર્ષિક રમતોત્સવનો અહેવાલ સ્થાનિક દૈનિકપત્રના તંત્રીશ્રીને મોકલી આપો. (૧૦)

અથવા

- (અ) તમારા શહેરમાં લાગેલી ભીષણ આગનો અહેવાલ સ્થાનિક દૈનિકપત્રના તંત્રીશ્રીને મોકલી આપો.

અથવા

- (બ) તમારા ગામમાં પ્રાથમિક શિક્ષણ કથળી ગયું હોવાને કારણે એક જાગૃત નાગરિક તરીકે સંબંધિત અધિકારીશ્રીને ઘટતું કરવા અરજી કરો. (૦૮)

અથવા

- (બ) જે.પી.શ્રોફ આર્ટ્સ કોલેજ, વલસાડમાં ગુજરાતીના અધ્યાપકની ખાલી પડેલ જગ્યા માટે સંપૂર્ણ માહિતી દર્શાવતી અરજી કોલેજના આચાર્યશ્રીને મોકલી આપો.

- પ્ર.૨ “ ‘ભાણસાઈના ઈવા’ માં એક પ્રકારનું માનવતા દર્શન છે ” - આ વિધાનની અભ્યાસનિયત રેખાચિત્રોને આધારે સમીક્ષા કરો. (૧૬)

અથવા

પ્ર.૨ ટૂંકનોંધ લખો.

- (૧) ‘હું આવ્યો છું બહારવટું શીખવવા’ શીર્ષકનો ધ્વનિ.
(૨) જીવી-મથુરનું દામ્પત્ય

- પ્ર.૩ કોઈ પણ ચારના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (૧૬)

- (૧) ભીખા ઉપર રવિશંકર મહારાજે શા માટે વિશ્વાસ મૂક્યો ?
(૨) ‘રોટલો તૈયાર રાખજે !’ માં કોનું ખૂન થાય છે ? કેવી રીતે ?
(૩) શનિયાનો છોકરો કેવી રીતે સાજો થાય છે ?
(૪) બાબર દેવા ભગતમાંથી બહારવટિયો કેવી રીતે બને છે ?
(૫) વૃદ્ધ મોતીડોસાને પોલીસવડા બચાવવા ચાહે છે ત્યારે મોતીડોસો કયો જવાબ આપે છે ?
(૬) ‘ભાણસાઈની કચ્છાતા’ માં પ્રગટતી કચ્છાતા દર્શાવો.

☺ ☺ ☺

(A-20)

Seat No.:

No of Printed Pages 2

SARDAR PATEL UNIVERSITY

SY BA (External) Examination

Saturday, 11th March 2017

02:00 pm to 05:00 pm

GUJN-200 : Gujarati Compulsory (Non-English Stream)

'સુન્દરમ્ની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ' અને 'કાવ્ય વિશેષ' Total Marks : 100

નોંધ : દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા (૨૦) છે.

અહેવાલ-અરજી લેખનના પ્રશ્નના જવાબમાં નામ-સરનામુ કલ્પિત લખવું.

- પ્ર. ૧ (અ) તમારા શહેરમાં 'સ્વચ્છ ભારત અભિયાન' અંતર્ગત યોજાયેલ શ્રમશિબિરનો આંખે દેખ્યો અહેવાલ તૈયાર કરી, સ્થાનિક સમાચાર પત્રમાં પ્રસિદ્ધિ અર્થે મોકલી આપો. (૧૦)

અથવા

(અ) તમારી કોલેજમાં ઉજવાયેલ વાષિકોત્સવનો અહેવાલ તૈયાર કરી, વિદેશમાં વસતા તમારા મિત્રને લખી મોકલો.

(બ) મહિલા વિનયન કૉલેજ, ખાનપુરમાં ગુજરાતીના અધ્યાપકની ખાલી પડેલી જગ્યા માટે સંપૂર્ણ માહિતી દર્શાવતી અરજી કૉલેજના આચાર્યશ્રીને મોકલી આપો. (૧૦)

અથવા

(બ) તમારા ગામમાં પ્રાથમિક શિક્ષણ કચળી ગયું હોવાથી એક જાગૃત્વ નાગરિક તરીકે સંબંધિત અધિકારીશ્રીને ઘટતું કરવા અરજી કરો.

- પ્ર. ૨ 'સુન્દરમ્ની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ'ની અભ્યાસનિયત વાર્તાઓને આધારે સુન્દરમ્ની વાર્તાકથાનો પરિચય આપો. (૨૦)

અથવા

પ્ર. ૨ 'માજા વેલાનું મૃત્યુ' વાર્તાનું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન કરો.

પ્ર. ૩ 'કાવ્ય વિશેષ'નાં અભ્યાસનિયત કાવ્યોને આધારે મનસુખલાલ ઝવેરીની કાવ્યકલાનું મૂલ્યાંકન કરો. (૨૦)

અથવા

(P.T.O.)

①

પ્ર. ૩ નીચેનાં કાવ્યોનો આસ્વાદ કરાવો.

(૧) 'નયનાં'

(૨) 'ફૂલોને'

પ્ર. ૪ 'અ' માંથી એક અને 'બ'માંથી એક ટૂંકનોંધ લખો.

(૨૦)

(અ) પનીનું ચરિત્રચિત્રણ

અથવા

(અ) 'મીન પિયાસી' શીર્ષકની યથાર્થતા

(બ) 'કાવ્ય વિશેષ'નાં અભ્યાસનિયત પ્રણયકાવ્યો

અથવા

(બ) 'કાવ્ય વિશેષ'નાં અભ્યાસનિયત સોનેટકાવ્યો

પ્ર. ૫ કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો.

(૨૦)

(૧) ગોપાળનું નામ ગોપી કેવી રીતે પડ્યું?

(૨) 'માને ખોળે' વાર્તામાં શબ્દના સસરા તેની હત્યા શા માટે કરે છે?

(૩) 'ઊભી રહીશ' વાર્તાની નાયિકા કોની રાહ જુએ છે? શા માટે?

(૪) ચંદનની પડોશણ 'મારી વાંઝણીના ઘરનાં આવાં ભાયગ ક્યાંથી? એવું કેમ કહે છે?

(૫) 'ભૂલી જાવા' કાવ્યનો ભાવાર્થ જણાવો.

(૬) 'વષગાંઠે' કાવ્યમાં કવિ કેવો ભાવ અનુભવે છે?

(૭) 'હું તને પૂછું' કાવ્યમાં નાયક 'પ્રેમ'ને શું પૂછે છે? શા માટે?

(૮) 'અજબ દયિતે'માં નાયકની દષ્ટિએ નાયિકાની છબી વર્ણવો?

— X —

(૨)

(A-17) Seat No.: _____

No of printed Page : 02

SARDAR PATEL UNIVERSITY

S.Y.B.A. EXAMINATION (YEARLY : NC) : 2017

Thursday, 9th March

02:00 p.m. To 05:00 p.m.

HINDI LITERATURE PAPER : III (Prin. & Sub.)

(आधुनिक हिन्दी कविता)

सूचना : हिन्दी में शिरोरेखा लगाना अनिवार्य है।

कुल मार्क्स : ७०

प्रश्न : १ ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

(१०)

(अ) "जो घनीभूत पीड़ा थी
मस्तक में स्मृति-सी छापी
दुर्दिन में आँसू बनकर
वह आज बरसने आयी।"
अथवा

(आ) "मैं पलकों में पाल रही हूँ यह सपना सुकुमार किसी का।
जाने क्यों कहता है कोई,
मैं तम की उलझन में खोई,
धूममयी वीथी-वीथी में,
लुक-छिप कर विद्युत-सी रोई
मैं कण-कण में ढाल रही अलि आँसू के मिस प्यार किसी का।"

(इ) "यह नफरत की बारूद न बिखराओं साथी।
यह युद्धों का जहरीला नारा बन्द करो,
जो प्यार तिजोरी सेफो में है तड़प रहा
उसके बन्धन खोलो, उसको स्वच्छन्द करो। "
अथवा

(ई) "कटघरे में खड़े कर दिये जायेंगे, जो विरोध में बोलेंगे।
जो सच-सच बोलेंगे, मारे जायेंगे
बदशित नहीं किया जायेगा कि किसी की कमीज़ हो
"उनकी" कमीज़ से ज्यादा सफेद
कमीज़ पर जिनके दाग नहीं होंगे, मारे जायेंगे।"

प्रश्न : २ मैथिलीशरण गुप्त की काव्यगत विशेषताएँ लिखिए।

(१२)

अथवा

प्रश्न : २ "महादेवी वर्मा वेदना और करुणा की कवयित्री है"-चर्चा कीजिए।

(१२)

प्रश्न : ३ रघुवीर सहाय की काव्यगत विशेषताएँ लिखिए।

(१२)

अथवा

प्रश्न : ३ ओम प्रकाश वाल्मीकि का काव्य सौन्दर्य स्पष्ट कीजिए।

(१२)

(P.T.O.)

प्रश्न : ४ लघुत्तरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

(१२)

(त) "अरुण यह मधुमय देश हमारा" काव्य में प्रकृति चित्रण।

अथवा

(थ) "प्रतिबद्ध हूँ" कविता में प्रगतिशील चेतना।

(द) "प्रजापति" कविता का भावार्थ।

अथवा

(ध) "दंगों के बाद" कविता में दंगों के बाद का चित्रण।

प्रश्न : ५ द्रुतपाठ लिखिए।

(१२)

(प) हरिवंशराय बच्चन का साहित्यिक परिचय।

अथवा

(फ) रामधारी सिंह 'दिनकर' का साहित्यिक परिचय।

(ब) 'जंगल का दर्द' कविता का भावार्थ।

अथवा

(भ) 'वह तोड़ती पत्थर' कविता का भावार्थ।

प्रश्न : ६ अति लघुत्तरी (वस्तुनिष्ठ) प्रश्नों के उत्तर लिखिए। (कोई बारह)

(१२)

- (१) गुप्तजी ने लुप्त नारी जीवन का चित्रण किन कृतियों में किया है?
- (२) 'लक्ष्मण-उर्मिला-मिलन' कविता की विषयवस्तु का मुख्य आधार क्या है?
- (३) प्रसाद रचित छायावाद का सर्वश्रेष्ठ महाकाव्य का नाम लिखिए।
- (४) छायावादी कविता के मुख्य चार कवियों के नाम लिखिए।
- (५) आधुनिक युग की मीरा किसे कहा गया?
- (६) 'यामा' में महादेवी वर्मा की कौन-कौन-सी रचनाएँ संकलित हैं?
- (७) नागार्जुन का साहित्य किस दर्शन से प्रभावित है?
- (८) आधुनिक कबीर का उपनाम किसे दिया गया?
- (९) 'नीरज' किस कवि का उपनाम है?
- (१०) हिन्दी का प्रथम शोकगीत किसने लिखा? उसका नाम लिखिए।
- (११) 'कुरुक्षेत्र' प्रबंधकाव्य में कवि ने किस विषय पर चर्चा की है?
- (१२) 'अभिषेक आज राजा का नहीं, प्रजा का है' किस कविता की पंक्ति है?
- (१३) अरुण कमल के काव्य संग्रहों के नाम लिखिए।
- (१४) अर्चना वर्मा रचित कहानियों का संकलन किस नाम से प्रकाशित है?

— X —
(9)

SARDAR PATEL UNIVERSITY
B.A. (External) EXAMINATION
Tuesday, 21st March, 2017
2.00 p.m. to 5.00 p.m.
Hin-204 : हिन्दी कथासाहित्य

Total Marks : 100

सूचना : हिन्दी में शिरोरेखा लगाना अपेक्षित है ।

प्र.१ ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

(१८)

(क) अंग्रेजी शासन समाप्त होने के बाद कुछ वर्षों के लिए एक तानाशाह का होना आवश्यक है। कोई और संविधान यहाँ पनप नहीं सकता ।

अथवा

(क) देश की आजादी, मारवाड़ी जाति का पिछड़ापन, औरतों की हालत-इन सब बातों से टकराने के लिए भी तो अपनी आजादी चाहिए ।

(ख) उसके मन में वे उमंगें नहीं हैं, जो युवतियों की आँखों में तिरछी चितवन बनकर, ओठों पर मधुर हास्य बनकर और अंगों में आलस्य बनकर प्रकट होती है।

अथवा

(ख) मुझे जिन्दगी का रोग है। आपके पास इस की भी तो कोई दवा है?

(ग) पशु जो मैं हूँ। संज्ञा तुम्हारे समाज की स्वीकृति के लिए जरूरी होती होगी, लेकिन मैं तुम्हारे समाज की नहीं हूँ। मैं निरी गौ हूँ। तब मैं कह सकती हूँ कि तुम मेरे कोई हो, कोई न हो, दूध मेरा किसी और के प्रति नहीं बहेगा ।

अथवा

(ग) भला पत्थर मारने की क्या जरूरत थी? मर तो उसे यों भी जाना था। हम लोगों में धैर्य नहीं।

प्र.२ उपन्यास कला के आधार पर 'कलिकथा: वाया बाइपास' उपन्यास का मूल्यांकन कीजिए। (१६)

अथवा

प्र.२ 'कलिकथा: वाया बाइपास' उपन्यास के आधार पर किशोर बाबू का चरित्र चित्रण कीजिए ।

प्र.३ 'निर्मला' उपन्यास की प्रमुख समस्याओं पर प्रकाश डालिए। (१६)

अथवा

प्र.३ 'निर्मला' उपन्यास के आधार पर 'निर्मला' का चरित्र चित्रण कीजिए ।

प्र.४ 'एक गौ' कहानी की विशेषताएँ लिखिए । (१६)

अथवा

प्र.४ 'तिरिछ' कहानी की विशेषताएँ लिखिए।

प्र.५ टिप्पणी लिखिए।

(१६)

(क) उपन्यासकार अमृतलाल नागर

अथवा

(क) कहानीकार भगवतीचरण वर्मा

(ख) कहानीकार जयशंकर प्रसाद

अथवा

(ख) जैनेन्द्रकुमार का सामान्य परिचय

प्र.६ निम्नलिखित में से १८ का अति संक्षिप्त उत्तर लिखिए।

(१८)

(१) अलका सरावगी के दो उपन्यासों का नाम लिखिए।

(२) किशोर बाबू के दादा का क्या नाम था?

(३) किशोर बाबू की बुआ का क्या नाम था?

(४) किशोर बाबू के परिवार में कुल कितनी स्त्रियाँ हैं?

(५) निर्मला के पिता की हत्या किसने की थी?

(६) निर्मला की सहेली का क्या नाम है?

(७) डॉ. भुवन मोहन की मृत्यु कैसे होती है?

(८) निर्मला की माँ का क्या नाम था?

(९) 'नशा' कहानी के लेखक कौन हैं?

(१०) ईश्वरी किसका लड़का था?

(११) 'पर्दा' कहानी के लेखक कौन हैं?

(१२) 'नारंगियाँ' कहानी के लेखक कौन हैं?

(१३) 'हत्यारे' कहानी के लेखक कौन हैं?

(१४) 'हलयोग' कहानी के लेखक कौन हैं?

(१५) 'तिरिछ' कहानी के लेखक कौन हैं?

(१६) यशपाल के साहित्य पर किसका प्रभाव है?

(१७) अमृतलाल नागर के हास्य व्यंग्य संग्रह का क्या नाम है?

(१८) 'कंकाल' उपन्यास के लेखक कौन हैं?

(१९) कमलेश्वर का पूरा नाम क्या है?

(२०) समान्तर कहानी आंदोलन किसने प्रारम्भ किया?

(२१) चित्रलेखा उपन्यास के लेखक कौन हैं?

*****

(A-23) Seat No.: _____

No. of Printed Pages - 2

SARDAR PATEL UNIVERSITY

S.Y.B.A.(YEARLY) (NC) EXAMINATION

Friday, 10 March 2017

02:00 P.M. To 05:00 P.M.

HINDI LITERATURE: PAPER- V (HIN 205)

(Hindi Sahitya ka Itihas)

कुल गुण : ७०

सूचना: हिन्दी में शिरोरेखा बाँधना अनिवार्य है।

प्र. १ हिन्दी साहित्य के इतिहास में काल निर्धारण एवं नामकरण की समस्याओं को स्पष्ट कीजिए।

(१२)

अथवा

प्र. १ आदिकाल की प्रमुख विशेषताओं पर प्रकाश डालिए।

प्र. २ भक्तिकालीन हिन्दी साहित्य की सामान्य प्रवृत्तियों की चर्चा कीजिए।

(१२)

अथवा

प्र. २ "भक्तिकाल हिन्दी साहित्य का स्वर्णयुग है" -इस कथन की समीक्षा कीजिए।

प्र. ३ रीतिमुक्त काव्यधारा की प्रधान विशेषताओं पर प्रकाश डालिए।

(१२)

अथवा

प्र. ३ रीतिकाल की विभिन्न परिस्थितियों का निरूपण कीजिए।

प्र. ४ छायावादी काव्यधारा की विशेषताएँ लिखिए।

(१२)

अथवा

प्र. ४ प्रगतिवाद की प्रमुख काव्यप्रवृत्तियों की चर्चा कीजिए।

(१२)

प्र. ५ टिप्पणी लिखिए। (किन्हीं दो)

(१०)

- (१) चंदबरदाई तथा 'पृथ्वीराज रासो'
- (२) 'रामचरितमानस' में लोकमंगल की भावना
- (३) बिहारी का वियोग शृंगार
- (४) हालावाद

प्र. ६ निम्नलिखित प्रश्नों के अति संक्षेप में उत्तर लिखिए। (किन्हीं बारह)

(१२)

१. 'पृथ्वीराज रासो' के रचनाकार का नाम लिखिए।
२. मिश्र-बन्धुओं ने आदिकाल को क्या नाम दिया है?
३. रीतिकाल के काव्य का प्रधान रस कौन सा है?
४. आधुनिक काल के दूसरे चरण को किस नाम से जाना जाता है?
५. 'आल्हा' गीतों की रचना किसने की है?
६. तुलसीदास की भक्ति में कौन सा भाव है?
७. ज्ञानमार्गी शाखा का प्रधान कवि किसे माना जाता है?
८. कबीर के गुरु कौन थे?
९. सुमित्रानंदन पंत को किस रचना के लिए ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला था?
१०. हिन्दी काव्य की आधुनिक मीरा किसे कहा जाता है?
११. 'पद्मावत' महाकाव्य के कवि कौन हैं?
१२. 'तार सप्तक' के संपादक का नाम लिखिए।
१३. हिन्दी साहित्य में आदिकाल को 'चारणकाल' किसने कहा है?
१४. हिन्दी साहित्य में 'महाप्राण' उपनाम किस कवि को दिया गया है?

*****

— x —

(2)

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S.Y. B.A. (External) EXAMINATION
Friday, 24th March, 2017
2.00 p.m. to 5.00 p.m.
HIN-205 : हिन्दी साहित्य का इतिहास : पेपर-५

Total Marks : 100

सूचना : हिन्दी में शिरोरेखा लगाना अनिवार्य है ।

प्र.१ हिन्दी साहित्य के इतिहास में काल निर्धारण एवं नामकरण की समस्याओं को स्पष्ट कीजिए । (१६)

अथवा

प्र.१ आदिकाल की विभिन्न परिस्थितियों निरूपण कीजिए ।

प्र.२ भक्तिकाल के उद्भव और विकास की यात्रा को निरूपित कीजिए । (१६)

अथवा

प्र.२ पूर्व मध्यकाल की प्रमुख प्रवृत्तियाँ कौन-कौन सी हैं ? विस्तार से समझाइए ।

प्र.३ रीतिकालीन हिन्दी साहित्य की समाजिक, आर्थिक, राजनीतिक तथा साहित्यिक परिस्थितियों की चर्चा कीजिए । (१६)

अथवा

प्र.३ रीतिमुक्त काव्यधारा की प्रमुख विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए ।

प्र.४ भारतेन्दुयुगीन काव्यधारा की प्रमुख विशेषताओं की चर्चा कीजिए। (१६)

अथवा

प्र.४ प्रगतिवाद की प्रमुख विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।

प्र.५ टिप्पणी लिखिए । (१६)

(क) विद्यापति और उनकी पदावली

अथवा

(क) समाज सुधारक कबीर

(ब) बिहारी का संयोग श्रृंगार

अथवा

(ब) भारतेन्दु मंडल

प्र.६ निम्नलिखित प्रश्नों के अति संक्षेप में उत्तर लिखिए । (किन्हीं बीस)

(२०)

- (१) 'आदिकाल' की प्रधान भाषा कौन सी है ?
- (२) 'आदिकाल' को आ. महावीर प्रसाद द्विवेदी ने क्या नाम दिया ?
- (३) अमीर खुसरो की हिन्दी रचनाओं की भाषा कौन-सी है ?
- (४) गोरखनाथ के गुरु कौन है ?
- (५) हिन्दी का सर्वप्रथम महाकाव्य किसे माना जाता है ?
- (६) अपभ्रंश का प्रथम कवि कौन है ?
- (७) ज्ञानमार्गी शाखा के काव्य का प्रधान रस कौन-सा है ?
- (८) अपभ्रंश का प्रथम कवि कौन है ?
- (९) कबीर की रचना 'बीजक' के भाग कौन से है ?
- (१०) प्रेममार्गी भक्तिमार्ग के प्रतिनिधि कवि कौन है ?
- (११) सूफी काव्य का प्रमुख आधार क्या है ?
- (१२) मीरा के काव्य का प्रमुख विषय कौन-सा है ?
- (१३) तुलसीदास द्वारा रचित महाकाव्य का क्या नाम था ?
- (१४) 'रीतिकाल' को आ. विश्वनाथ प्रसाद मिश्र ने कौन-सा नाम दिया ?
- (१५) 'रीतिकाल' की कौन-कौन सी धाराएँ हैं ?
- (१६) 'रीतिकाल' के किस ग्रंथ को अधिक लोकप्रियता प्राप्त हुई ?
- (१७) 'रीति' शब्द से क्या अभिप्राय है ?
- (१८) 'रीतिकाल' के अधिकांश कवियों की भाषा क्या है ?
- (१९) 'रसमंजरी' के रचयिता कौन हैं ?
- (२०) आधुनिक काल का प्रथम चरण किस नाम से जाना जाता है ?
- (२१) द्विवेदीयुगीन काव्य की मुख्यधारा क्या थी ?
- (२२) छायावाद के चार स्तंभ कौन हैं ?
- (२३) 'मुक्तछंद' के प्रणेता कौन हैं ?
- (२४) प्रसादजी की रचना 'प्रेमपथिक' की भाषा कौन-सी है ?
- (२५) पंत की रचना 'लोकायतन' किस प्रकार की है ?

*****

SARDAR PATEL UNIVERSITY
SY. B.A. (External) Examination
Friday, 17th March 2017
2.00 pm - 5.00 pm
HIN 203 : Adhunik Hindi Kavya (काव्यालोक)
आधुनिक हिन्दी काव्य

Total Marks: 100

प्र.१ ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

(१६)

(क) “जब तक अविद्या का अँधेरा हम मिटावेंगे नहीं,
जब तक समुज्ज्वल ज्ञान का आलोक पावेंगे नहीं ।
तब तक भटकना व्यर्थ है, सुख सिद्धि के सन्धान में,
पाये बिना पथ बहँच सकता कौन इष्ट स्थान में ॥”

अथवा

(क) “कह दे माँ अब क्या देखूँ।
देखूँ खिलती कलियाँ या
प्यासे सूखे अंधरों को,
तेरी चिर यौवन-सुषमा
या जर्जर जीवन देखूँ
तुझ में अममान हँसी है
इस में अनसूज आँसू जल,
तेरा वैभव देखूँ या
जीवन का क्रंदन देखूँ ।”

(ख) हँसो तुम पर निगाह रखी जा रही है
हँसो अपने पर न हँसना क्योंकि उसकी कड़वाहट
पकड़ ली जायेगी और तुम मारे जाओगे
ऐसे हँसो कि बहुत खुश न मालूम हो
वरना शक होगा कि यह शख्स शर्म में शामिल नहीं
और मारे जाओगे ।

अथवा

(ख) गर्म सलाखों से बिंधे
धुआँ-धुआँ नाचते शहर में बीचों-बीच खड़ा आदमी
संविधान की धाराओं-सा / सन्दर्भ हीन हो गया है
लगता है - अंधेरे और उजाले की
सन्धि-रेखा / वृत्ताकर बनकर
आदिम गुफा में परिवर्तित हो गयी है ।

- प्र.२ भावपक्ष और कलापक्ष की दृष्टि से मैथिलीशरण गुप्त के काव्य की समीक्षा कीजिए । (१६)
- अथवा
- प्र.२ जयशंकर प्रसाद की मुख्य काव्य-कृतियों का परिचय दीजिए । (१६)
- प्र.३ “नागार्जुन हिन्दी की प्रगतिशील धारा के सशक्त कवि है” समझाइए । (१६)
- अथवा
- प्र.३ ओमप्रकाश वाल्मीकि की काव्यगत विशेषताएँ लिखिए। (१६)
- प्र.४ टिप्पणी लिखिए। (१६)
- (क) ‘आँसू’ काव्य में व्यक्त कवि की मनोवेदना ।
- अथवा
- (क) ‘यह मन्दिर का दीप’ शीर्षक की सार्थकता ।
- (ख) ‘मारे जायेंगे’ काव्य का व्यंग ।
- अथवा
- (ख) ‘प्रजापति’ कविता का केन्द्रीय भाव ।
- प्र.५ द्रुतपाठ-लघुत्तरी प्रश्न लिखिए । (१६)
- (क) हरिवंशराय बच्चन का साहित्यिक परिचय ।
- अथवा
- (क) ‘घोषणा’ काव्य की मूल संवेदना ।
- (ख) दिन्जर की कविता में राष्ट्रभावना ।
- अथवा
- (ख) ‘सरोज स्मृति’ काव्य का भावार्थ ।
- प्र.६ निम्नलिखित वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर दीजिए । (कोई २०) (२०)
- (१) राम काव्य की परम्परा का चित्रण गुप्तजी ने किस दृष्टिकोण से किया है ?
- (२) ‘भारत-भारती’ कितने खण्डों में विभाजित है ? कौन कौन से ?
- (३) जयशंकर प्रसाद का जन्म कब और किस घराने में हुआ था ?
- (४) प्रसाद रचित छायावाद का सर्वश्रेष्ठ महाकाव्य का नाम लिखिए।
- (५) ‘यामा’ में महादेवी वर्मा की कौन-कौन सी रचनाएँ संकलित हैं ?
- (६) आधुनिक कबीर का उपनाम किसे दिया गया है ?
- (७) नीरज की कविता का केन्द्रबिंदु क्या है ?

- (८) 'नहीं मिला' गीत में कवि किस पीड़ा की बात करते हैं?
- (९) रघुवीर सहाय की भाषा कैसी है?
- (१०) राजेश जोशी के काव्य संग्रहों के नाम लिखिए ।
- (११) ओमप्रकाश वाल्मीकि की कविता की विषयवस्तु क्या है?
- (१२) 'पथ की पहचान' कविता किस काव्य संग्रह से ली गई है?
- (१३) सर्वेश्वर दयाल सक्सेना की कविताएँ किस सप्तक में संकलित हुई हैं?
- (१४) अरुण कमल को कौन-कौन से पुरस्कार और सम्मान प्राप्त हुए हैं?
- (१५) अचेता वर्मा संप्रति क्या कर रही हैं?
- (१६) 'मतवाला' पत्र में निराला की सबसे पहली कौन-सी कविता छपी थी?
- (१७) 'सरोज स्मृति' का प्रकाशन कब हुआ?
- (१८) 'दिनकर' किस कवि का उपनाम है?
- (१९) 'कुरुक्षेत्र' प्रबंधकाव्य में कवि ने किस विषय पर चर्चा की है?
- (२०) दिनकर की कविता का मुख्य विषय क्या है?
- (२१) 'अभिषेक आज राजा का नहीं, प्रजा का है' किस कविता की पंक्ति है?
- (२२) 'नवयुग-शंख ध्वनि जगा रहो
तु जाग, जाग मेरे विशाल!' कविता और कवि का नाम लिखिए ।

*****

[A-21] Seat No. _____

No. of printed page: 02

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S Y BA (External) Examination
Friday, 10th March
2017
2.00 pm - 4.00 pm
HINE - 200-A : Hindi Compulsory (ES.)

कुल गुण : ५०

प्र.१ सप्रसंग व्याख्या कीजिए । (कोई एक) (१०)

अ) “बाबू ऊपर जयहिन्द लिख देना.....और यह जो जगह बच रही हैं, इसमें एक ओर द्राक्षासव की बोटल, दूसरी ओर खरल की तस्वीर..... आर्ट हमारे पास मिडिल तक था, लेकिन यह तो हाथ सघने की बात है ।”

अथवा

अ) “तभी मैं अपने भाल पर संजय के अघरों का स्पर्श महसूस करती हूँ, और मुझे लगता है, यह स्पर्श, यह सुख, यह क्षण ही सत्य है, वह सब झूठ था, मिथ्या था, भ्रम था.... ।”

प्र.२ ‘मक्रील’ कहानी के आधार पर युवती का चरित्र-चित्रण कीजिए । (१६)

अथवा

प्र.२ ‘महुए का पेड़’ कहानी की कथावस्तु और विशेषताएँ लिखिए ।

प्र.३ किसी एक विषय पर निबन्ध लिखिए । (१६)

- (१) नोटबन्धी से फायदा या नुकसान ।
- (२) बेरोजगारी: कारण और उपाय ।
- (३) मेरा प्रिय साहित्यकार ।
- (४) आतंकवाद एक वैश्विक समस्या ।

प्र.४ निम्नलिखित परिच्छेद का अंग्रेजी से हिन्दी में अनुवाद कीजिए ।

(०८)

The spread of education today has made Indian woman realise her inner potential. As a result, she has grown conscious of her rights. Now she is no longer an exploited, helpless, compromising and self-sacrificing sort of woman. She knows her abilities and is rather out to establish her identity by participating in a number of fields like politics, technology, science, sports, literature, social service etc. Today woman has liberated herself from the shackles of social fear and is struggling to earn self-respect and self-image in the society.

(A-22)

Seat No.:

No. of printed pages:2

SARDAR PATEL UNIVERSITY

S.Y.B.A(EXTERNAL)EXAMINATION

Friday,10th March2017

02.00 p.m.to 05:00p.m

HINDI COMPULSORY(For Non English Stream)HINN200

Total MARKS:100

प्र.१ सप्रसंग व्याख्या कीजिए।

(१६)

(अ) “जा घट प्रेम न संचरै,सो घट जान मसान।
जैसे खाल लुहार की साँस लेत बिनु प्रान।।”
अथवा

(अ)“लघुता में प्रभुता मिलै प्रभुता ते प्रभु दूरि।
चींटी लै सक्कर चली ,हाथी के सिर धूरी।।”

(आ) जिसके पास पैसा है,वह देवता स्वरूप हैं,उसका अन्तःकरण कितना ही काला क्यों न हो,साहित्य,संगीत और कला सभी धन की दहली पर माथा टेकने वालों में हैं।”
अथवा

(आ)“समीक्षक का कृति या लेखक विशेष से कुछ वैसा ही संबंध होता है,जैसा लेखक का जीवन के यथार्थ से।”

प्र.२ महाजनी सभ्यता में सामान्य प्रजा का शोषण होता हैं- इस कथन की समीक्षा कीजिए।

अथवा

(१६)

प्र.२ ‘साहित्य मेरी पहचान’ निबंध की विशेषताएँ बताईए।

प्र.३ ‘गाँव’ कविता में व्यक्त व्यंग्य स्पष्ट कीजिए।

अथवा

(१६)

प्र.३‘मंगलवर्षा’ कविता का काव्य सौंदर्य स्पष्ट कीजिए।

प्र.४(अ) गुजराती में से हिन्दी में अनुवाद कीजिए।

(०८)

धीरजथी काम करवाना अनेक शायदा छे. प्रत्येक काम धीरजथी करवा देवायेली व्यक्ति ओरिंती आइत आवी जतां गलराठ जती नथी.धीरजथी अनेक मानवीय गुणो भीदे छे.धीरजथी काम करनांन समय,शक्ति अने संपत्ति त्रणोयनो बचाव थाय छे.येनाथी व्यवहारिकता आवे छे.येने प्रत्येक कार्यमां सइलता मणे छे अने प्रतिष्ठांमां वधारो थाय छे.येथी उलट्टुं उतावणे काम करवा जनार पोतानी जातने,समाजने अने देशने लारे नुकशान करे छे.

(आ) मीडिया की भाषा के संदर्भ में लिखिए।

(०८)

P.T.O

प्र.५ सार संक्षेप कीजिए।

(०८)

(क) बुरी संगति उत्तम स्वभाववाले व्यक्ति का कुछ भी नहीं बिगाड़ सकती। चंदन के पेड़ पर साँप लिपटे रहते हैं, फिर भी चंदन वृक्ष पर उनके विष का कोई प्रभाव नहीं पड़ता। इसमें संदेह नहीं कि अच्छाई में अदभूत शक्ति होती है। गुलाब का फूल काँटों में पलता और खिलता है, पर उसमें काँटों की चुभन नहीं होती, सुगंध और मनमोहक सुंदरता होती है। कमल का फूल भी कीचड़ में खिलता है, पर उसकी स्वच्छ और सुंदर पंखुड़ियों की छबि पर कीचड़ का कोई असर नहीं होता। रावण की लंका में रहकर भी विभषण का स्वभाव राक्षसों जैसा नहीं था।

(ख) पल्लवन कीजिए।

(०८)

जो स्त्री देश को तेजस्वी, निरोगी और सुशिक्षित संतान भेट करती है, वह भी सेवा ही करती है।

(ग) निम्नलिखित मुहावरों का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए।

(१०)

१. जमीन पर पाँव न रखना।	२. इद का चादँ हो जाना।
३. नाक कटना।	४. आँखे दिखाना।
५. आस्तीन का साँप।	६. हाथ मलना।
७. खरी-खोटी सुनाना।	८. घी के दिए जलाना।
९. किताब का कीड़ा होना।	१०. अपना उल्लू सीधा करना।

घ निम्नलिखित कहावतों का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए।

(१०)

१. एक पंथ दो काज।	२. खुन-पसीना एक करना।
३. अंधों में काना राजा।	४. खोदा पहाड़ निकली चुहियाँ।
५. घर का भेदी लंका ढाहे।	६. बहती गंगा में हाथ घोना।
७. मुह में राम बगल में छूरी।	८. मन चंगा तो कठौती में गंगा।
९. जैसा राजा वैसी प्रजा।	१०. चमड़ी जाय पर दमड़ी न जाय।

— X —

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S.Y. B.A. (External) EXAMINATION
Wednesday, 22nd March, 2017
2.00 p.m. to 5.00 p.m.
SAN-203 : अभिज्ञानशाकुन्तलम् / सदबोधशतकम्

Total Marks : 100

प्र.१ (अ) नीचेनाभांथी गभे ते त्रलानो अनुपाए डरो.

(१२)

- (१) शैलानामवरोहतीव शिखरादुन्मज्जतां भेदिनी
पर्णाभ्यन्तरलीनतां विजहति स्कन्धोदयात् पाठ्याः ।
संतानात् तनुभावनष्टसलिला व्यक्ति भजन्त्यापगाः
केनाप्युत्क्षिपतेव पश्य भुवनं मत्याशर्वमानीयते ॥
- (२) किं तावद् व्रतिनामुपोढतपसां विघ्नैस्तयो दूषितं
धर्मारण्यचरेषु केनचिदुत प्राणिष्वसच्चेष्टितम् ।
आहोस्वित् प्रसवो ममापचरितैर्विष्टम्बिती वीरुधा -
मित्याढबहुप्रतर्कमपरिच्छेदाकुलं मे मनः ॥
- (३) अन्तर्हिते शशिनि सैव कुमुद्वती मे
दृष्टिं न नन्दयति संस्मरणीयशोभा ।
इष्टप्रवासजनितान्यबलाजनस्य
दुःखानि नूनमतिमात्र सुदुःसहानि ॥
- (४) स्तनन्यस्तोशीरं प्रशिथिलमृणालैकवलयं
प्रियायाः साबाधं कमपि किमनीय वपुरिदम् ।
समस्तापः कामं मनसिजनिदाघप्रसरयो -
र्न - ग्रीष्मस्यैवं सुभगमराद्धं युवतिषु ॥
- (५) चलापाङ्गां दृष्टिं स्पृशसि बहुशो वेपथुमतीं
रहस्याख्वायीव स्वनसि मृदु कर्णान्तिकचरः ।
करं व्याधुन्वत्याः पिबसि रतिसर्वस्वमधरं
वयं तत्त्वन्वेषान्मधुकर हतास्त्वं खलु कृती ॥

प्र.१ (ब) नीचेनाभांथी गभे ते त्रल ससंदर्भ सभजवो.

(०६)

- (१) अतिस्नेहः पापशङ्की ।
- (२) अनिर्वर्णनीय परकलत्रम् ।
- (३) उत्सवः प्रियाः खलु मनुष्याः ।
- (४) सूत विनितवेषेण प्रवेष्टव्यानि तपोवनानि नाम ।
- (५) अर्थो हि कन्या परकीय एव ।

प्र.२ टूंकनोंध लभो. (गमे ते ने) (२०)

- (१) लभरनाधा प्रसंग (२) शाकुन्तलना गौला पात्रो
(३) भाणीभारनो प्रसंग (४) डालिदासनं छुपन अने सभय

प्र.३ “तत्रापि च चतुर्थोऽङ्कः” आ पिधान योग्य दृष्टान्तो सहित सपिस्तार चर्यो
अथवा (१८)

प्र.३ अभिज्ञानशाकुन्तलनुं आंतर रहस्य स्पष्ट करो. (१८)

प्र.४ (अ) नीयेनाभांठी गमे ते त्रला श्लोकोनो अनुवाद करो. (१२)

(१) क्षुद्राः सन्ति सहस्रशः स्वभरणव्यापारमात्रोदताः

स्वार्थो यस्य परार्थ एव स पुमानेकः सतामग्रणीः ।

दुष्पूरोदरपूरणाय पिबति स्रोतः पतिं वाडवो

जीमूतस्तु निदाघसंभृतजगत्सतापविच्छित्तये ॥

(२) शय्या शैलशिला, गृहं गिरिगुहा, वस्त्रं तरुणां त्वचः

सारङ्गाः सुहृदो, ननु क्षितिरुहां वृत्तिः फलैः कोमलैः ।

येषां निर्झरमम्बुपानमुचितं रत्यै च विद्याङ्गना

मन्ये ते परमेश्वराः शिरसि यैर्बद्धो न सेवञ्जलिः ॥

(३) प्रदानं प्रच्छन्नं गृहमुपगते संभ्रमविधिः

प्रियं कृत्वा मौनं सदसि कथनं नाप्युपकृतेः ।

अनुत्सेको लक्ष्म्यां निरभिभवसाराः परकथाः

सतां केनोदिष्टं विषमसिधारारत्रतमिदम् ॥

(४) जाड्यं धियो हरति सिञ्चति वाचि सत्यं

मनोन्नतिं दिशति पापमपाकरोति ।

चेतः प्रसादयति दिक्षुं तनोति कीर्तिं

सत्सङ्गति कथय किं न करोति पुंसाम् ॥

(५) यदा किञ्चिज्ज्ञोऽडुं द्विप इव मदान्धः समभवं

तदा सर्वज्ञोऽस्मीत्यभवदवलिप्तं मम मनः ।

यदा किञ्चित् किञ्चिद् बुधजनसकाशादवगतं

तदा मूर्खोऽस्मीति ज्वर इव मदो ये व्यपगतः ॥

प्र.५ (अ) गमे ते त्रला ससंदर्भ सभज्ञवो.

(१) यं यं पश्यति तस्य तस्य पुरतो या बृहि दीनं वचः ।

(२) नानाफलैः फलति कल्पलतेव भूमिः ।

(३) सन्तः स्वयं परहितेषु कृताभियोगाः ।

(४) सेवाधर्मः परमगहनो योगिनामप्यगम्यः ।

(५) अहो विघ्नवत्यः यार्थितार्थं सिद्धयः ।

प्र.५ गमे ते ने विशे टूंकनोंध लभो.

(१) लर्तृहरिनुं छुपन अने सभय

(२) सभजन प्रशंसा

(३) संतोष अने शील

(४) दुर्जन निर्दोष

*****

SARDAR PATEL UNIVERSITY

S.Y.B.A (EXTRNAL) Examination

Thursday Date - 23 March 2017

Time : 02 : 00 To 05.00 Pm

SAN 204 : Sanskrit Lit. Paper IV

- काव्यप्रकाश (उल्लास- 1, 2, 10) - मम्मट ।

- साहित्यदर्पण - विश्वनाथ

Marks : 100

- प्र-१ नीचेनाभांथी गमे ते त्रक्ष ससंदर्भ समजावो. १५
- (1) त्रयः समुदिताः न तु व्यस्ताः, तस्य काव्यस्योद्भवे निर्माणे समुल्लासे च हेतुः न तु हेतवः ।
- (2) अत्र स्फुटो न कश्चिदलंकारः रसस्य हि प्राधान्यान्नालंकारता ।
- (3) तात्पर्यार्थोऽपि केषुचित् ।
- (4) सर्वेषां प्रायशोडधानां व्यंजकत्वमपीष्यते ।
- (5) पीनो देवदत्तो दिवा न भुंक्ते इत्यत्र च रात्रिभोजनं
न लक्ष्यते श्रुतार्थापत्तेरर्थापत्तेर्वा तस्य विषयत्वात् ।
- प्र-२ नीचेनाभांथी कोर्ष पक्ष भे टूकनोध लभो. २०
- (१) काव्यप्रकाशनुं भंगलायरक्ष (२) काव्यना हेतुओ
- (३) अन्विताभिधानवाढ (४) मम्मटनुं पांडित्य
- प्र-३ काव्यप्रकाशना आधारे काव्य प्रयोजनोनी विगते यर्था करो. १५
- अथवा
- प्र-३ संकेत विभयक विविध मतोनी यर्था करो.
- प्र-४ गमे ते त्रक्ष अलंकारो व्याख्या आपी सोढाडरक्ष यर्था करो. १५
- (१) उपमा । (२) समासोक्ति ।
- (३) रूपकम् । (४) अपह्नुति । (५) निदर्शना ।
- प्र-५ नीचेनाभांथी गमे ते त्रक्ष अलंकारना साम्य-त्वेढ स्पष्ट करो. १५
- (१) उपमा - उत्प्रेक्षा । (२) दृष्टान्तः - निदर्शना ।
- (३) विभावना - विशेषोक्ति । (४) श्लेष - समासोक्ति ।
- (५) संकरः - संसृष्टिः ।
- प्र-६ नीचेनाभांथी कोर्ष पक्ष भे विशे नोध लभो. २०
- (१) साहित्यदर्पणकारनी काव्य परिभाषा समजावो.
- (२) विश्वनाथे मम्मटनी काव्यव्याख्यानुं करेलु भंडन.
- (३) ध्वनिकार आनंदवर्धनना मतनुं विश्वनाथे करेलु भंडन
- (४) आचार्य विश्वनाथना जीवन, कवन विशे नोध लभो.

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S.Y. B.A. (External) EXAMINATION

Friday, 24th March, 2017

2.00 p.m. to 5.00 p.m.

SAN-205 : श्रीमद् भगवद् गीता - संस्कृत वाग् व्यवहार : पेपर-प

Total Marks : 100

प्र.१ कोषपत्रा जे श्लोक सानुवाद सभजावो.

(२०)

(१) परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम् ।
धर्मसंस्थापनार्थाय संभवामि युगे युगे ॥

(२) युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मषु ।
युक्तस्वप्नावबोधस्य योगो भवति दुःखहा ॥

(३) मनः प्रसादः सौम्यत्वं मौनमात्माविनिग्रहः ।
भावसंशुद्धिरित्येतत्तपो मानसमुच्यते ॥

(४) यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः ।
तत्र श्रीर्विजयो भूतिध्रुवा नीतिर्मतिर्मम ॥

प्र.२ कोषपत्रा जे विशे टूंकनोंध लभो.

(२०)

(१) स्थितप्रज्ञना लक्षणो (२) गीतानी यज्ञभाषणा
(३) दैवी आसुरी संपद् (४) प्रस्थानत्रयी

प्र.३ विभूतियोग (अध्याय-१०) अथवा विश्वरूपदर्शनयोग (अध्याय-११)नो सार लभो.

(१५)

प्र.४ गीतानुं सर्वांगी मूल्यांकन करो.

(१५)

अथवा

प्र.४ गीतोक्त कर्मयोग सभजावो.

प्र.५

(अ) नीचे दशाविला पदोनो उपयोग करी २० वाक्यो संस्कृतभां लभो.

(२०)

अस्ति, नास्ति, वा, न, अद्य, कुतः, किल, नमः, सह, तादृश,
सा, कथम्, सम्यक्, किमर्थम्, अस्तु, भो, च, एव, इति, आसीत्,
कश्चित्, अतः, इव, शीघ्रम्, यः ॥

(ब) नीचे दशाविला पदोनो शब्दार्थ संस्कृतभां लभो. (कोषपत्रा दश)

(१०)

भागिनेय, ननन्दा, आवृत्तः, भागिनेय, श्यालः, पितृव्यः, देवरः, मातुलानी,
पितृभगिनी, जामाता, पौत्र, स्नुषा, कन्या, नर ॥

*****

SARDAR PATEL UNIVERSITY
S.Y.B.A. (EXTERNAL) EXAMINATION
14TH MARCH 2017 (TUESDAY)
2:00 PM – 5:00 PM
TRA – 202: TRANSLATION: PAPER - II

કુલ ગુણ: - ૧૦૦.
(૨૦)

પ્રશ્ન-૧. ભાવ અને અર્થને ધ્યાનમાં લઈ, અનુવાદના વિવિધ પ્રકારોની વિગતે ચર્ચા કરો.

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો.

- (૧) અનુવાદ અને રૂપાંતર
(૨) અનુવાદ અને સમૂહ માધ્યમ

પ્રશ્ન-૨ (અ) કોઈપણ દશ શબ્દોના ગુજરાતી અને હિન્દી સમાનાર્થી પર્યાયવાચી શબ્દો આપો. (૧૫)

(૧) Abroad	(૧૧) Hijack
(૨) Accord	(૧૨) Ideology
(૩) Bedding	(૧૩) Inclination
(૪) Caution	(૧૪) Light house
(૫) Culprit	(૧૫) Orphanage
(૬) Diplomat	(૧૬) Placement
(૭) Drive	(૧૭) Scandal
(૮) Elocution	(૧૮) Therapy
(૯) Fake	(૧૯) Tug of war
(૧૦) Gambler	(૨૦) Withdraw

(બ) કોઈપણ પાંચ શબ્દોના સમાનાર્થી / પર્યાયવાચી / પૂર્ણરૂપ આપો. (૧૫)

(૧) As agreed upon	(૬) To keep one's words
(૨) To learn a lesson	(૭) B.S.F.
(૩) To pull together	(૮) L.P.G.
(૪) To build castles in the air	(૯) R.T.O.
(૫) Birds of a feather flock together	(૧૦) U.P.S.C

Q 3 Translate the following passage into Gujarati. (13)

Dolphins are regarded as the friendliest creatures in the sea and stories of them helping drowning sailors have been common since Roman times. The more we learn about dolphins, the more we realize that their society is more complex than people previously imagined. They look after other dolphins when they are ill, care for pregnant mothers and protect the weakest in the community, as we do. Some scientists have suggested that dolphins have a language but it is much more probable that they communicate with each other without needing words. Could any of these mammals be more intelligent than man? Certainly the most common argument in favor of man's superiority over them that we can kill them more easily than they can kill us is the least satisfactory. On the contrary, the more we discover about these remarkable creatures, the less we appear superior when we destroy them.

OR

First language, also known as mother tongue, is generally the language a person learns first. However, one can have two or more native languages thus being a native bilingual or indeed multilingual. The order in which these languages are learned is not necessarily the order of proficiency. Incomplete first language skills often make learning other languages difficult. Often a child learns the basics of his or her first language or languages from his or her family. The term mother tongue, however, should not be interpreted to mean that it is the language of one's mother. For instance, in some paternal societies, the wife moves in with the husband and thus may have a different first language or dialect than the local language of the husband. Yet their children usually only speak their local language.

પ્રશ્ન ૪ નીચેના પરિચ્છેદનો અંગ્રેજીમાં અનુવાદ કરો.

(12)

નાટકશાળા એ સુધારાની નિશાની છે. કાલિદાસાદિકનાં સર્વોત્તમ નાટકો સંસ્કૃતમાં છે એ જ તે કાળના આપણા સર્વોત્તમ સુધારાની અચૂક સાબિતીઓ ગણાય છે. વિદ્યાના ગ્રંથ તો તે બનાવનારની જ બુદ્ધિનો પુરાવો હોય. કાવ્યો પણ ગણ્યોગાંઠયો અમુક વર્ગ જ સુધરેલો હતો તે કરતાં વધારે સિધ્ધ કરી શકતાં નથી. યોપાનિયાં ને વર્તમાનપત્રોની વિદ્વતા પણ શું બતાવે છે? એ જ કે તેના વાંચનારાંઓ એવી વાતો સમજવાને લાયક છે ખરાં. પરંતુ આખો જનસમૂહ, જ્ઞાન, વિચાર તથા મનોવૃત્તિમાં કેવો છે તેની ખરેખરી આરસી તો નાટકશાળા જ છે, કેમ કે ત્યાં તો વાંચનાર ને ન વાંચનાર આખું આલમ વખતોવખત આવી જાય છે અને તેથી બધાંને ગમતાં, સમજાતાં અને સરસ લાગતાં નાટકો જ ત્યાં ભજવવામાં આવે છે. માટે જે દેશનાં નાટકો સુઘડ, સરસ ને સૂક્ષ્મ વિચારથી ભરેલાં તે દેશનાં લોક પણ સુઘડ, સરસ, સૂક્ષ્મ વિચાર કરવાની સ્થિતિએ પહોંચેલાં છે એમ જે માનવામાં આવે છે તે સામાન્યપણે વાજબી છે.

અથવા

સત્ય એ એક વિલક્ષણ વસ્તુ છે, તેને અનેક અનેક બાજુઓ છે અને એક જ બાજુ જોયાથી તેનું સમગ્ર દર્શન થઈ શકતું નથી, આ કારણથી કવિતાની ઉચ્ચતમ ભાવના સત્યના પ્રદર્શનમાં જ સમાતી હોવાને લીધે અને મનુષ્યની ભાષા અને વિચાર પણ, અમુક સંકોચને વશ હોવાને લીધે, કવિતા સત્યનું દર્શન કરાવતાં અનેક પ્રકારના રંગની છાયાઓ બતાવનાર ત્રિપાસ્વ કાચનું રૂપ ધારણ કરે છે અને તેથી અસત્ય ભાવારોપણ જેવું ક્ષણ વાર લાગે છે તે ખરી રીતે તેમ નથી હોતું, એ અસત્યનો પ્રદેશ તો કેવળ જુદો જ છે ..... પ્રકૃતિનાં સ્વરૂપો તરફ કવિની વૃત્તિમાં ખરું ભાવમય અંતર્દર્શન જયહાં હોય છે ત્યહાં અસત્ય આરોપ ઉત્પન્ન નથી થતો, અસત્ય આરોપ તો ત્યારે જ લાગે છે જ્યારે પ્રકૃતિનાં સત્ય સ્વરૂપ અને સત્યને કવિની ક્ષણિક લાગણીઓ વિકારપૂર્ણ રીતે પોતાનો રંગ અર્પે છે.

પ્રશ્ન-૫ નિમ્નલિખિત પરિચ્છેદ का शुभराती में अनुवाद कीजिए।

(13)

पक्षियों के लिए तो यह सबसे अच्छी ऋतु होती है। मोर नाच रहा है, जोर-जोर से कुहू-कुहू करनेवाली कोयल एक वृक्ष से दूसरे वृक्ष पर कूद रही है। गीध भी मौज में आ गये हैं। इनमें से एक युगल बारबार सामने वाले ताड़-वृक्ष पर आकर बैठ जाता है। लेकिन ये लव प्रेम करने लगते हैं तो पक्षियों के संगीत के बबले प्राणियों का खून हो रहा हो, ऐसी आवाज आती है। हर सप्ताह ये पक्षी बड़े सवैरे जाग जाते हैं। शुक्रात कोयल करती है, उसका उत्तर तुरन्त मोर देता है। मानों जय हो-जय हो की पुकार लगा रहा हो। यह सब मेरी खाट से कुछ दूर पर ही घटित होता है।

अथवा

मध्यरात्री बीत चुकी थी, किन्तु पौ फटने में अभी देर थी। अभी-अभी आकाश में उदित चंद्र की वृष्टि कुल्क्षेत्र के पूर्व संहार के दृश्यों की अब अभस्त हो चुकी थी। नित्य असंख्य शव, कराहते शरीर, मशाले लेकर अपने प्रियजनों को ढूँढती पत्नियाँ और माताएँ यह सब नित्य देखना पड़ता था, किन्तु आज चंद्र की किरणों जैसी ही जग मग्नती एक अनोखी शय्या पृथ्वी पर रची गयी थी। अर्जन के गाण्डीव से छूटे तीरों की चमकदार शय्या पर भीष्म पितामह सोये थे। उनके कान रणक्षेत्र की श्मशानवत् शान्ति को चीरकर आती कराहने की एक ध्वनि सुन रहे थे। किसी का भी हृदय चीर डाले, ऐसा रुदन सुनाई पड़ रहा था।

②

પ્રશ્ન:૬ નીચેના પરિચ્છેદ નો હિન્દીમાં અનુવાદ કરો.

(૧૨)

સાચી જોડણી લખવા માં જોડણીના નિયમો કરતાં મહાવરો વધારે કાર્યસાધક નીવડે છે. એવું અનુભવે જણાયું છે. આપણી આંખ શબ્દની જોડણીથી એવી રીતે ટેવાયેલી હોય છે કે ખોટી જોડણી એને ખટકે છે. અંગ્રેજી ભાષામાં તો આંખે એકેએક શબ્દનો અલગ અલગ પરિચય કરી લેવો પડે છે. એ ન ફાવે તો શબ્દણી જોડણી ગોખીને કંઠસ્થ કરી લેવી પડે છે. નિયમની વાત વચ્ચે આવતી નથી. આની તુલનામાં આપણી હાલની જોડણી વ્યવસ્થા ઘણી સારી છે. એને જટિલ કે અઘરી ગણીને એમાં ફેરફાર કરવા માટે નવા નિયમો રચવાની ચેષ્ટા આવકારદાયક નથી. આમ થશે તો દાયકાઓથી રૂઢ થયેલી આપણી જોડણી વ્યવસ્થા તૂટ્યા વિના નહીં રહે.. પરિણામે એક પ્રકારની અરાજકતા ઊભી થશે.

અથવા

જેમ બીજ વાવતી વખતે, જમીન સારી છે કે નહીં તેનો આપણે વિચાર કરીએ છીએ. તેમ જેને આપણે દાન આપીએ છીએ તે વ્યક્તિ કેવી છે તે તરફ ધ્યાન આપવું જોઈએ. ખેડૂત જ્યારે બી વાવે છે, ત્યારે એક દાણામાંથી સો દાણા કરવાના વિચારથી વાવે છે. ને તેમને ગમે તેમ વિખેરી દેતા નથી. ઘરના દાણાતો થોડા હતા પણ ત્યાં સો ગણા વધી ગયા. દાનક્રિયાથી પણ તેજ સ્થિતિ છે. જેને આપણે મુઠી ભરને દાણા આપ્યા તે શું તેમની કિંમત વધારે છે? આપણે જે દાન કરીએ તે એવું હોય કે જેનાથી સમાજને સો ગણો ફાયદો થાય. આપણને એ વિશ્વાસ હોવો જોઈએ કે એ દાનને કારણે સમાજમાં આનંદ અને અનીતિ નહીં વધે.

— X —
③

